

РЕЛІГІЙНІ ОРІЄНТАЦІЇ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ В УКРАЇНІ

Ця тема є досить актуальною адже у неповторній динаміці структурної зміни в релігійному житті світу особливої уваги набуває розгляд ряду питань, пов'язаних із особливостями сучасної свідомості, а саме релігійної. На сьогодні релігія і церква активно повертаються до різних сфер суспільного життя і стають важливими складовими пошуків місця людини у світі. Будь-які зміни в індивідуальній свідомості стають предметом багатьох наук, а стан і новітні тенденції в розвитку релігійної свідомості цікавлять не тільки релігієзнавців чи психологів. Самі церкви не можуть не врахувати в своїй діяльності тих трансформацій, яких зазнає світоглядне поле.

Сучасна молодь є найінтелектуальнішою і найактивнішою частиною соціуму, тому їхню свідомість можна розглядати як модель майбутньої суспільної свідомості, прогнозуючи водночас стан релігійності суспільства і її розвиток.

Основним об'єктом уваги стали загальнотеоретичні праці Є. Арініна, М. Бабія, В. Бачініна, П. Бергера, О. Бучми, В. Гараджі, Ч. Глока, В. Єленського, С. Здіорука, А. Колодного, П. Косухи, Б. Лобовика, С. Самігіна, Ю. Сінеліної, Д. Угриновича, Л. Филипович, Д. Фурмана, А. Чернія; І. Яблокова, практичні та емпіричні дослідження в сфері вияву та функціонування релігійної свідомості Н. Дудар, М. Мчедлова, А. Невшупи, М. Тарусіна, Д. Фурмана, Л. Шангіної; література, в якій висвітлюється загальні й специфічні проблеми та характеристики молоді загалом і студентства зокрема: О. Балакірева, Т. Бондар, М. Добрускін, Ю. Колесніков, В. Лісовський, Б. Рубін, Л. Сокурянська, Н. Черниш, О. Яременко та інші.

Метою дослідження є визначення особливостей релігійної свідомості сучасної молоді та новітніх тенденцій в розробці індивідуального буття за умов світоглядного плюралізму.

Завданням дослідження є ознайомлення із станом наукової розробки проблеми, та запропонувати найбільш оптимальне розуміння феномену релігійної свідомості, визначити основні чинники її формування та причини зміни релігійного вибору молоді.

Релігійність насамперед варто розглядати з позицій феноменів вищого системного рівня, що дає змогу прослідкувати її важливі аспекти. Релігійна свідомість є однією із важливих складових людської сутності і надає особі інтенційності, впевненості в майбутньому, задоволення від спілкування з Богом.

М. Пірен стверджував що, релігія завжди була духовно-моральною опорою суспільства, за допомогою якої передавалися через покоління відповідні принципи, традиції, обряди, зокрема національні. На думку дослідниці, потрібно давати відповіді на одвічні питання так, як цього не може зробити жодна інша світська інституція. Виходячи з такої своєї позиції, М. Пірен констатує: поза релігійною свідомістю ніколи по-справжньому не утвердяться найкращі цінності громадянського суспільства в Україні [3, 41].

На сьогоднішній день особливої популярності на противагу теорії секуляризації претендує теорія раціонального вибору. Її суть полягає в тому, що найпростішою вторинною суспільних відносин визнають відносини обміну, а складні соціальні феномени пояснюються через елементарні дії індивідів.

Сучасна молодь розглядається не лише як спільнота певного віку, а як специфічне соціально-демографічне утворення. У своїй роботі Н. С. Гаврілова доводить, що соціальний статус людини обумовлює його свободу в релігійному виборі, оскільки вона, як вільний від різноманітних зобов'язань й відповідальностей суб'єкт, не залежить від надмірної уваги родини, не пов'язаний контролюючими вузами традиції, громадської думки тощо. Індустріальний урбанізований простір, в який потрапляє студент, руйнує тісні міжособистісні відносини, послаблює наявний ще в недалекому минулому зв'язок поколінь, нівелює контрольну функцію громади за поведінкою релігійної особи [1].

У вузах сучасну молодь навчають критично ставитись до інформації, а це означає що в молоді змінюється релігійні погляди. Знання в такому контексті сприймаються як щось що

піддається трансформаціям. Тому для молоді існують дві шляхи: або чітко визначитись у своїх релігійних поглядах, або стати вільнодумним.

Розвиток особистої релігійності починається з раннього дитинства, та протягом життя набуває індивідуальних рис. В процесі релігійного самовизначення визначну роль відіграє сім'я. У межах родини молодь засвоює загально значимі духовні традиції, а саме релігійні.

Також водночас у деяких людей чутко проявляється не сформованість релігійності. Частина молодих людей заявляє про те, що ще не визначились з вибором релігії. До того ж, у молодіжному співтоваристві є незначна частина людей, яку не влаштовує формальна зовнішня належність до тієї чи іншої релігії, а важливішим є якісне наповнення зв'язків з трансцендентним [1].

В сучасному суспільстві є досить широкий вибір релігій. Це підтверджено детальними емпіричними даними в роботі Н. С. Гаврілової. Найбільша кількість опитаних в її роботі ідентифікує себе з православ'ям (33,7%). Серед студентства є носії греко- і римокатолицизму (відповідно 2,3% і 1,3%), адвентисти сьомого дня (0,2%), євангельські християни-баптисти (1,0%), християни віри євангельської (0,5%), послідовники Церкви Повного Євангелія (0,9%), мусульмани (1,7%) та ін. Є люди, які суб'єктивно відчують себе належними до певної конфесії, проте об'єктивно є зовсім нерелігійними. Так, за результатами опитування, тільки 41,2% сучасної молоді притаманна інституціалізована релігійна свідомість, носії якої чітко визначили свою належність до певної конфесії, церкви. Неінституціалізованою релігійною свідомістю характеризується третина (33,8%) сучасної студентської молоді. Не будучи пов'язаною з конкретною конфесією, людина залишається вільною в поведінці, способі життя, в етичній орієнтації. Для такого індивіда притаманне особистісне сприйняття і розуміння Бога, світу, проблем життя та смерті, релігійної практики [2].

В ході дослідження, ми дійшли висновків, що основними складовими сучасної релігійної свідомості є аксіологічний плюралізм, синкретизм, гетерогенність, динамізм. Переважна більшість віруючих різних релігій має розмите уявлення про їх догмати. Водночас релігія для більшості молоді асоціюється здебільшого з певними етичними настановами, а її доктринальні й практичні компоненти мають другорядне значення. Також належність студентської молоді до традиційних релігій детермінована тісним зв'язком релігійної і національної самосвідомості, за якого релігія з усіма її складовими виступає не тільки як власне релігійна система, а як звичайне культурне середовище, національний спосіб життя.

Література

1. Гаврілова Н. С. *Релігійна свідомість сучасного студентства в контексті світоглядного плюралізму (на матеріалах України): Автореф. дис. канд. філософ. наук: 09.00.11/Н. С. Гаврілова; Інституту філософії імені Г. С. Сковороди НАН України.-К., 2007.-20с.-укр.*

2. Гаврілова Н., Кисельов О. *Релігійність української молоді: раціональний вибір чи спонтанний крок? [Електронний ресурс] / Наталія Гаврілова, Олег Кисельов. – Режим доступу: <http://www.religion.in.ua/main/analitica/10564-religijnist-ukrayinskoyi-molodi-racionalnij-vibir-chispontannij-krok.html>*

3. Пірен М. І. *Соціологія релігії: Підручник /М. І. Пірен. – К.: ДП «Видавничий дім «Персонал», 2008. – 344 с.*

4. Гнасевич, Н. *Проблеми формування духовності у сучасному українському суспільстві / Надія Гнасевич, Володимир Корман // Світоглядні та соціокультурні засади формування модерної української нації : щоріч. наук. пр. / відп. за вип. Т. В. Гончарук. – Тернопіль : ТНЕУ, 2015. – С. 33-36.*

5. Гнасевич Н. В. *Динаміка соціокультурних орієнтацій молоді (соціально-філософський аналіз): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філ. наук : 09.00.11. / Надія Володимирівна Гнасевич; Київський університет імені Тараса Шевченка. – Київ, 1994. – 21 с.*

6. . Україна 2000 і далі: геополітичні пріоритети та сценарії розвитку // *І.* – 2000. – №18. – С.38-59.

7. Гончарук, Т. В. *Ментально-філософські засади національного буття, їх детермінуючий вплив на суспільні процеси [Текст] / Т. В. Гончарук // Світоглядні та соціокультурні засади формування модерної української нації : монографія / Т. В. Гончарук, Н. В. Гнасевич, М. І. Гурик [та ін.] ; кер. авт. кол. О. М. Рудакевич. – Тернопіль : ТНЕУ, 2015. – С. 44-71*

8. Гончарук Т., Шумка М. *Національно-культурна ідентичність як маркер модернізованого українського суспільства // Філософія фінансової цивілізації: людина у світі грошей: Збірник наукових праць. Книга 6. – Л.: УБС НБУ, 2013. – 722с. – С. 391-399.*

9. Гурик, М. І. *Історична пам'ять народу у контексті актуальних завдань розбудови модерної української нації. / М. І. Гурик // Світоглядні та соціокультурні засади формування модерної української нації : монографія / Т. В. Гончарук, Н. В. Гнасевич, М. І. Гурик [та ін.] ; кер. авт. кол. О. М. Рудакевич. – Тернопіль : ТНЕУ, 2015. – С. 90-113.*

10. Гнасевич Н. В. *Українська національна ідея: генеза та сучасний зміст / Н. В. Гнасевич // Світоглядні та соціокультурні засади формування української модерної нації: моногр. / авт.колектив : О. М. Рудакевич (керівник) та ін. – Тернопіль : ТНЕУ, 2015. – 256 с.*

11. Рудакевич, О. *Взаємозв'язок національної ідентичності і культури в націєтворчому процесі / О.Рудакевич // Грані : [наук.-теорет. громад.-політ. альманах]. – 2010. – № 2. – С. 155–159.*